

ЗФПО «Київський фаховий медичний коледж ім.П.І.Гаврося»

Інформаційно-методичний вісник

Випуск 1

Листопад 2022

**ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕДСЕСТРИНСТВО В ІНФЕКТОЛОГІЇ» В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ**

Те, що я чую, я забуваю.
Те, що я бачу, я пам'ятаю.
Те, що я роблю, я розумію.
Конфуцій

Одним з найважливіших завдань нашого коледжу є – підготовка компетентних конкурентноспроможних фахівців, які відмінно володітимуть необхідними професійними навичками під час виконання своїх професійних обов'язків. Викладачі клінічних дисциплін повинні гарантувати наявність теоретичних знань і на належному рівні засвоєних навичок і умінь.

Організація навчального процесу та вивчення навчальної дисципліни «Медсестринство в інфектології» є складною і актуальною, особливо зважаючи на нові емерджентні інфекції – виклики науці та сучасній клінічній практиці з огляду на стрімке поширення, існуючу загрозу глобального поширення і відсутність специфічного лікування. При викладанні даної дисципліни виникають певні проблеми:

- немає можливості відвідування інфекційного відділення на клінічних базах;
- карантинні обмеження.

Організація освітнього процесу у коледжі ще більш ускладнилась з 24 лютого 2022 року у зв'язку із запровадженням воєнного стану і появою нових проблем:

- стрес;
- не стабільне енергопостачання та інтернет зв'язок.

Виклики сьогодення вимагають нових підходів до підготовки висококваліфікованих медичних працівників. Підвищити якість медичної освіти можливо шляхом широкого вибору інноваційних моделей, методів і засобів навчання. Одним із засобів, що допомагають вирішити саме це завдання могло б стати «Симуляційне навчання», яке дозволяє впроваджувати ефективні тренінги й об'єктивні форми педагогічного контролю. Симуляційне навчання (від лат. *simulatio* – імітація, удавання) – метод навчання, в основі якого полягає імітація будь-якого фізичного процесу за допомогою штучної (наприклад, механічної або комп'ютерної) системи. Навчання клінічних навичок завдяки використанню манекенів-симуляторів, тренажерів і стандартизованих пацієнтів є «золотим стандартом» медичної освіти в розвинутих країнах світу вже понад 10 років. Саме тому в Україні, слідуючи світовим тенденціям і керуючись законодавством, почали приділяти суттєве значення розвитку симуляційного навчання як одному зі шляхів створення і впровадження нових конкурентноспроможних технологій для забезпечення інноваційного розвитку суспільства та підготовки фахівців інноваційного типу. Проходячи навчання в медичному закладі, студенти майже завжди відчувають дефіцит практичної

підготовки. Для цього існує низка перешкод - це і неможливість відтворення більшості практичних маніпуляцій, відсутність тематичних пацієнтів, етико-деонтологічні, морально-етичні та законодавчі обмеження у взаєминах між студентами і пацієнтами. Тому найважливішими завданнями сучасної медичної освіти є створення умов для якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів у різних медичних галузях. Але при кризовій ситуації в країні, недостатньому фінансуванні це не завжди можливе, особливо для середніх ланок медичної освіти. Тому доводиться пристосовуватися та поєднувати інноваційні методи навчання з іншими освітніми технологіями. Для підготовки компетентного медичного фахівця, готового до самостійної роботи, необхідне поєднання традиційних та новітніх методів викладання. Сьогодні триває активний пошук нових шляхів навчання в медицині.

Сучасні вимоги до освіти, зміни в інформаційних технологіях та зростання доступності інформації, разом зі змінами в суспільному житті, що потребують наявності широкого спектру знань та компетентностей у сучасних фахівців, а також здатності швидко адаптуватися до умов, що змінюються, вимагають від сучасних закладів освіти забезпечення освітнього процесу високої якості, який ґрунтується на поєднанні традицій та інновацій в освіті та здатний сформувати якісного фахівця для сучасного ринку праці. Одним із важливих інструментів для цього є використання ігрових технологій в освітньому процесі.

Студент повинен оволодіти базовими навичками з діагностики, лікування та догляду за пацієнтами з різними інфекційними захворюваннями ще до того, як зіткнеться з реальними пацієнтами.

У своїй практичній діяльності під час читання лекцій я велику увагу приділяю мотивації студентів та візуалізації, використовуючи відео- та фотоматеріали пацієнтів з різними інфекційними захворюваннями в лекціях-презентаціях. На практичних заняттях, як альтернативу роботи з інфекційними хворими я застосовую метод «Рольової гри».

Так, при впровадженні в навчальний процес методу «Рольової гри», студенти отримують певні ролі і спілкуються між собою, виступаючи від імені конкретної дійової особи – учасника даної ситуації. В грі знайдеться роль для кожного студента групи (бригади).

Дійові особи:

Тематичний малюнок інфекційного захворювання може виконувати роль Арт-терапії, що допоможе студенту зняти психоемоційну напругу, заспокоїтись, зняти стрес воєнного часу, а також краще запам'ятати тему.

Сім ключових питань для підготовки до практичного заняття:

- ✓ Визначення захворювання (роль «завідувача інфекційного відділення»)
- ✓ Основні скарги, проблеми (роль «пацієнта» та «першої медичної сестри приймального відділення»)
- ✓ Лабораторна діагностика для підтвердження діагнозу (роль «другої медичної сестри – лаборанта приймального відділення»)
- ✓ Принципи лікування (основна роль «лікаря»)
- ✓ Догляд за пацієнтом, відповідно до проблем (роль «третьої палатної медичної сестри»)
- ✓ Можливі потенційні проблеми, ускладнення (роль «медичної сестри реанімаційного відділення»)
- ✓ Профілактика захворювання (роль «четвертої медичної сестри кабінету профілактичних щеплень»)

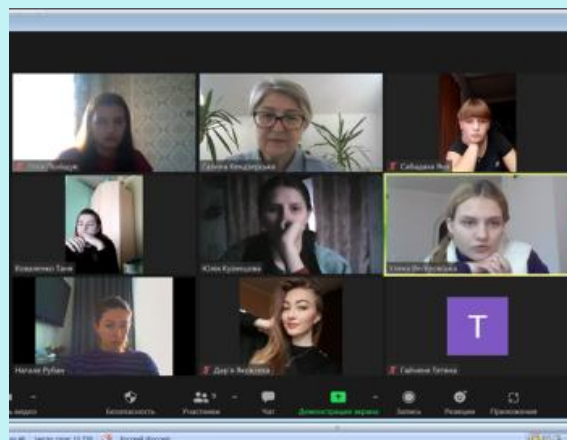
Найважча роль у студента «лікаря», адже він, на основі всіх зібраних даних від учасників гри, має встановити діагноз та призначити лікування.

Тож в таку рольову гру – імітацію роботи з пацієнтом інфекційного відділення залучаються багато студентів з різними ролями, що забезпечує їхнє перетворення із пасивних слухачів в активну ланку пізнавального процесу.

Особливу увагу під час гри, слід приділити імунізаційній компанії. Це, в свою чергу, дозволить студентам навчитись не лише вірно організовувати імунізацію населення, а й обгрунтовано протистояти антивакцинальній компанії.

Така методика також допомагає викладачу оцінити знання кожного учасника змодельованої ситуації, рольова гра має як навчальний, так і контролюючий аспекти.

Гра є «полігоном» відпрацювання практичних і комунікативних навичок в кабінетах доклінічної підготовки, але, цілком можлива і у форматі Zoom-конференції під час дистанційного навчання.

Навчити майбутню медичну сестру клінічному мисленню означає постійно пропонувати різні методи моделювання дій медичної сестри в конкретній ситуації (кожного заняття змінювати ролі), формувати спостережливість, вміння узагальнювати дані та самостійно осмислювати проблему, робити висновки. Сьогодні від медичного працівника будь-якого рангу вимагають не тільки розумові здібності, а й загальні вміння планувати, організовувати та реалізувати втручання, оволодівати новими прийомами роботи, боротися зі складнощами на шляху до мети. Тому, головне завдання викладача клінічних дисциплін – сформувати зрілу компетентну особистість, вказати шляхи до самовдосконалення, сформувати мотивацію не тільки до вивчення дисциплін за програмою, але й для майбутньої діяльності в цілому.

Висновки. Така технологія, на мою думку, сприяє розвитку клінічного мислення студента, його здібностей, допомагає втілювати свої знання та вміння в практичну діяльність, навчає ефективній роботі в команді.

Гра є унікальним механізмом акумуляції та передачі соціального досвіду як практичного так і етичного. Вона дає можливість сформувати мотивацію на навчання, оцінити рівень підготовленості студентів, активізувати їх самонавчання, розвинути професійне мислення, вміння аналізувати і прогнозувати. Перевагою рольових ігор є «навчання через дію», яке є одним з найбільш ефективних способів навчання й набуття досвіду. Власні переживання запам'ятовуються яскраво і зберігаються протягом довгого часу. У більшості випадків рольова гра надає учасникам шанс освоїти або закріпити різноманітні моделі поведінки, дозволяє їм зрозуміти, як почувають себе люди, стикаючись з деякими ситуаціями. Це розуміння може виявитися потужним інструментом навчання, сприяти розвитку вміння оцінювати передумови поведінки інших людей, чого важко було б досягти будь-яким іншим чином. Ігрові технології є важливим та корисним освітнім інструментом, що сприяє збільшенню студентоцентрованості навчання, здобуттю студентами професійних компетенцій та відпрацюванню практичних навичок. Ця методика потребує ретельної підготовки, проте дає позитивні результати.

Галина КЕНДЗЕРСЬКА

ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ДЛЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В наш час перед системою освіти постає задача підготовки фахівців, які вміють творчо мислити, володіють дослідницькими вміннями і навичками, здатні орієнтуватися в просторі наукової інформації і сучасних інформаційних технологіях. В зв'язку з цим, одним з найбільш вискоефективних напрямів вдосконалення методології освіти є використання в навчальному процесі технологій дистанційного навчання.

Під дистанційними технологіями розуміють технології, які реалізуються із застосуванням сучасних інформаційних та телекомунікаційних мереж, що дозволяють здійснювати процес навчання на відстані, без особистого контакту між викладачем і студентом.

Дистанційні освітні ресурси дають можливість безпосереднього спілкування студентів з викладачем (онлайн), неперервного контролю якості засвоєних знань, здійснення індивідуального підходу в навчанні, адаптації навчального матеріалу до особистого темпу засвоєння кожним студентом. Навчання може відбуватися в будь-який зручний час, що дає змогу поєднувати його з роботою, виконуючи завдання за індивідуальними графіком і розкладом, з максимальною зручністю для всіх учасників освітнього процесу.

Основними принципами системи дистанційної освіти є: гнучкість, модульність, динамічність, адаптивність, неперервність, креативність і відкритість. Вона базується переважно на самостійному отриманні необхідного обсягу і якості знань та передбачає поєднання широкого спектру традиційних і новітніх інформаційних технологій. Використання цих технологій дозволяє студентам поповнити перелік вмінь і навичок, які в подальшому визначають успішність людини в будь-якій сфері діяльності. До них відносять:

- вміння самостійно планувати свою діяльність;
- вміння приймати рішення, робити вибір і нести за нього відповідальність;
- вміння працювати в інформаційному просторі (відбирати необхідну інформацію, структурувати і використовувати для прийняття рішення по певній задачі);
- вміння подавати результати діяльності з використанням інформаційних технологій;
- навички самоосвіти.

Успішність дистанційного навчання залежить від ефективної його організації, від керівництва самим процесом і майстерності викладачів, що приймають в ньому участь.

Вивчення хірургічних дисциплін у випадку дистанційного навчання має свою специфіку і особливості:

- звичайні лекції можуть бути замінені відеолекціями, слайд-лекціями;
- підсумковий контроль можна здійснювати за допомогою колективного тренінгу, тест-тренінгу, заліку, іспиту тощо.

Для здійснення дистанційного навчання необхідно подбати про мультимедійний супровід курсу, що викладається. Такий курс дозволяє поєднувати в собі теоретичну, практичну і контролюючу частини і забезпечувати неперервний дидактичний цикл. Він може містити текстову, графічну або відео інформацію та способи інтерактивної взаємодії з нею.

Зазвичай мультимедійний курс включає в себе:

- робочу програму з дисципліни;
- брошуру з текстами лекцій;
- електронний підручник-навігатор;
- методичні вказівки до вивчення курсу;
- ілюстровані додатки (відеолекції, презентації, відеофільми);
- довідники, рекомендовану літературу;
- контрольні питання з набором типових завдань;
- зошит для самостійної роботи.

Підручник-навігатор є електронною версією звичайного підручника або посібника із вбудованою інформаційною базою, що дозволяє керувати процесом вивчення матеріалу відповідно до програми у необхідному обсязі і послідовності. Він не тільки забезпечує студента необхідними знаннями, але і допомагає обрати правильний шлях для їх здобуття, відкриває широкі можливості для самостійної роботи. Методичні вказівки допоможуть ознайомитись із змістовною частиною підручника та його інформативною базою. Враховуючи недостатній досвід використання мультимедійних курсів, на перших порах раджу до електронного варіанту підручника додавати і його печатні версії.

Однією з найважливіших проблем навчання хірургії в системі дистанційної освіти є якість самого процесу. В більшості випадків воно визначається рівнем засвоєння теоретичного матеріалу, який студент отримує при самостійному читанні слайд-лекцій. Не є секретом, що деякі студенти відкладають цю роботу на «кращі часи», а іноді і зовсім не читають лекцій.

Щоб усунути такі негаразди, необхідно організувати постійний і діючий контроль за допомогою спеціально підготовлених тестів. Поряд із звичайними тестами з завданнями закритого типу (одне питання – чотири відповіді, встановлення відповідності, послідовності), доцільно застосовувати і такі форми контролю, які б дозволяли давати при тестуванні розгорнуту відповідь (відкриті та інтегративні тести). Особливо це стосується завдань для заліків та іспитів.

Необхідно відзначити, що при дистанційному навчанні значно збільшується доля самостійної роботи студента. Задача викладача координувати цю роботу, планувати і розробляти спеціальні завдання і рекомендації. Здійснити це допоможуть зошити для самостійної роботи.

Зауважимо, що, окрім основної навчальної мети, технології дистанційної освіти дозволяють допитливим студентам дистанційно брати участь у наукових конференціях, спілкуватись на наукових форумах і віддалено обмінюватись результатами своєї дослідницької роботи.

І хоча дистанційне навчання не є заміною очного та ніколи не планувалось на довгострокову перспективу, воно стало рятувальним кругом на випадок карантину та військового стану.

Під час бойових дій виникли технічні труднощі щодо проведення дистанційного навчання: відсутність електропостачання, мобільного зв'язку та інтернету тощо. Але найголовнішою проблемою спілкування зі студентами став психологічний стан, як студентів так і викладачів. Коли існує реальна загроза твоєму життю сприймати навчальний матеріал дуже важко. Актуальність знань з медицини сприяла тому, що і викладачі, і студенти працювали все ж таки злагоджено.

Викладачі циклу хірургічних дисциплін як ніхто інший розуміли, що знання з дисциплін нашого циклу виступають на перший план. Отримані знання та практичні навички наші студенти вже використовували на практиці і бачили своїми очима ті ситуації, які ми описували їм в задачах та прикладах. Нажаль значна кількість студентів тільки під час війни зрозуміла як важливо володіти методами надання першої допомоги і що бувають ситуації коли треба приймати важливі рішення самому.

А оскільки відповіді на питання: "Як найближчим часом буде змінюватись ситуація в Україні?", – поки немає, ми маємо бути готовими до того, що дистанційне навчання буде тривалим.

Висновок. Розвиток дистанційних технологій є дуже важливим напрямом в системі освіти, а зміст діяльності викладача значно відрізняється від традиційного.

По-перше, ускладнюється розробка курсів, яка вимагає від викладача спеціальних навичок, пов'язаних з швидким розвитком інформаційних технологій.

По-друге, комунікаційні технології дозволяють зробити взаємодії між викладачем та студентом більш активними і інтенсивними, що потребує від викладача спеціальних додаткових зусиль.

По-третє, на відміну від традиційної освіти, де центральна фігура – викладач, при використанні дистанційних технологій увага переноситься на студента, а функція викладача – підтримати, скерувати, допомогти.

Валентина ГАРМАШ

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

2022-2023 навчальний рік, безумовно, увійде в підручники історії.

В надзвичайних умовах війни та карантинних обмеженнях опинилася Україна. Масове дистанційне навчання під обстрілами стало викликом для всіх: освітян, студентів.

Освіта в умовах війни – це діяльність в режимі особливої відповідальності, працездатності, наполегливості, єдності та невичерпної сили творення нової історії України!

Розвиток українського суспільства потребує істотних змін у системі національної освіти. До сучасних фахівців ставляться високі вимоги: вони повинні не тільки грамотно виконувати свої професійні обов'язки, але виконувати їх творчо. У зв'язку з цим виникла необхідність у впровадженні в навчальний процес нових технологій для підвищення якості освіти. Нові інноваційні технології спрямовані на індивідуалізацію навчального процесу через збільшення самостійної роботи та тестового контролю знань. Нові технології наближають навчальний процес до особистісного навчання через самостійну роботу. Такий підхід природно підвищує його ефективність.

Результатом творчого пошуку викладача оригінальних, нестандартних рішень різноманітних методичних проблем є інноваційні технології навчання. До нових технологій навчання можуть бути віднесені оригінальні дидактичні системи навчання, нестандартні методи керування навчально-виховним процесом і самостійною роботою студентів. Наслідком інновацій як процесу пошуково творчої діяльності є ріст професійної майстерності викладача, рівня його культури, формування визначеного фізичного мислення. Таким чином введення в навчальний процес інноваційних технологій веде до новоутворення у цілісній системі особистості, як викладача, так і кожного студента.

Викладач - це головний і незамінний фактор навчання і від нього залежить у величезному ступені успіх інновацій.

В умовах реформування системи освіти в Україні пошук відповіді на дидактичне питання «Як навчати?» стало вже для викладачів традиційним. Звичайно, студенти вперше прийшовши на заняття з нової дисципліни, відчувають себе трохи невпевнено. Для них кожне наступне заняття є невідомим. Кожен викладач напередодні першої зустрічі із студентами ставить собі масу запитань. З чого почати? Як утримати увагу студентів? Як зробити заняття цікавим для кожного з них, незважаючи на різницю рівнів знань, інтелекту та уподобань? І кожен з нас, викладачів, задовго до першої зустрічі із студентами «прокручує» в своїй голові різні сценарії занять, намагаючись вразити студентів багатством прикладів, різними науковими відкриттями, ефективними експериментами і ще своєю «неперевершеною майстерністю»...

Але накопичений досвід дозволяє стверджувати, що з різними карколомними ефектами на першому занятті треба бути дуже обережними! Прагнення вразити увагу студентів може завести викладача в глухий кут, бо просидівши все заняття з подивом в очах, студенти будуть поспішати на наступне, очікуючи нових, ще більших чудес, а потім ще і ще... А насправді починаються «суворі» будні, і цікавість, замішана лише на видовищній привабливості, згасає. Щоб її вистачало надовго, необхідно намагатися з перших кроків залучати студентів до важкого, але захоплюючого процесу пізнання, пробудити в них інтерес до навчання в цілому. Потрібно прагнути вчити їх бачити найцікавішу науку в найзвичайнісіньких і добре відомих процесах. І тому перше

заняття, не повинно стати одиночним, нехай і захоплюючим, спектаклем. Викладач повинен зробити все можливе, щоб воно стало першим кроком на довгому та нелегкому шляху пізнання.

На цикловій комісії гуманітарних та соціально-економічних дисциплін - кожен досвідчений викладач ставить перед собою завдання - привернути студентів до своєї дисципліни, через предмет розбудити в них найкращі людські якості: працьовитість, допитливість, творчість. Письменник А.Франс писав: «Щоб перетравити знання, потрібно поглинути їх з апетитом», а «апетит» виникає у студентів, якщо викладач творчо підходить до викладання своєї дисципліни. Творчий підхід до занять робить їх пізнавальними, цікавими, захоплюючими. Дозволяють зробити їх такими інноваційні методики, інтерактивні форми навчання, що допомагають будь-якому викладачу залучити студентів до розумової діяльності, вибрати посилене завдання, одержати результат, побачити плоди своєї праці. Ці методики дуже подобаються студентам, їх активність на заняттях підвищується. Робота на інтерактивних заняттях надає студентам широкий простір для самовираження, є добрим засобом активного комплексного повторення вивченого матеріалу, удосконалює вміння виступати перед групою, вміти слухати тощо. Але є проблеми, які полягають в тому, що підготовка до інтерактивних занять займає дуже багато часу, а також велику кількість матеріалів необхідно підготувати для того, щоб забезпечити студентів всім необхідним для вдалого його проведення.

Особливістю інтерактивних форм навчання є те, що вони обов'язково будуються на основі спільних дій викладача і студентів. Слабкі студенти можуть отримувати допомогу від більш сильніших. Методи та прийоми можуть створюватися безпосередньо на занятті, студенти мають можливість вибору певних форм взаємодії. Саме тому найчастіше обираємо такі методики, які дають можливість підготувати студента, здібного гнучко адаптуватися в життєвих ситуаціях, що змінюються, самостійно здобувати необхідні знання, вміло використовувати їх на практиці для розв'язання проблем, що виникають. Найбільше цим вимогам відповідають проєктні технології навчання, метод досліджень, технологія творчого розвитку особистості.

Технологія проєкту - один із перспективних напрямків у діяльності будь-якого навчального закладу, крім того, це захоплююче та цікаве заняття і для студентів і для викладача. Саме тому необхідно розуміти, що, приймаючи рішення ввести таку технологію в свою роботу, викладач, у першу чергу, повинен поставити перед собою низку питань практичного характеру: що таке "проєкт" і наскільки це діяльність буде цікавою для студентів? Як правильно організувати діяльність студентів? Яку користь для студентів принесуть дослідження та спільна робота над проєктом?

Проєктне навчання - корисна альтернатива лекційній формі навчання, але воно в жодному разі не може витіснити її, тож його слід використовувати як доповнення до інших видів навчання.

Метод проєктів завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів (індивідуальну, парну, групову), яку вони виконують у відведені для цієї роботи час. Особливо цінним є те, що працюючи над єдиним проєктом, студенти виконують спільну роботу в команді. А саме виконанні єдиних завдань породжує у студента почуття "Ми", що поліпшує ставлення до самого себе, підвищує самооцінку і сприяє задоволенню потреби в захисті. Більше того, така робота породжує гордість за приналежність до своєї групи, викликає прагнення зробити більше, а ніж від тебе вимагають, сприяє формуванню готовності завжди відстоювати її інтереси.

Групи працюють за методом "Навчаючи - учуся". Застосування такого виду занять дозволяє: поглибити інтеграцію навчання; підвищити ефективність самостійної роботи студентів; виробити вміння самостійно приймати рішення - робити вибір з урахуванням своїх можливостей та рівня підготовки; розширити міжпредметні зв'язки; змінити роль викладача у навчальному процесі, поклавши на нього функції наставництва, координації та управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Кожен викладач розуміє, що проведення якісного, ефективного заняття (тобто такого, яке досягає своєї мети) є провідним завданням, основною складовою його діяльності. Як же реалізувати на практиці це складне завдання? Адже критерії та вимоги до сучасного заняття численні, багатогранні й динамічні; вони охоплюють і загальнопедагогічний, і дидактичний, і психологічний, і виховний, і організаційний аспекти.

З метою підвищення активності студентів на заняттях використовуємо метод досліджень, даючи студентам різні завдання в залежності від вивченого теоретичного матеріалу. Такі завдання сприяють розвитку: мислення, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки, інтегрувати та синтезувати інформацію. Процес мислення починається вже на самому першому етапі роботи над темою дослідження. У студентів одразу виникають запитання: Чому виникла дана проблема дослідження? Якими шляхами її вирішити? Що нам для цього необхідно знати? Які методики потрібно застосувати? Завдання викладача полягає в тому, щоб створити такі умови, які б сприяли творчому пошуку відповідей на всі ці питання.

Результативність навчання підвищується за умови застосування завдань, що зацікавлюють студентів, зближують процес навчання з життям, показують практичне значення вивченого матеріалу.

Висновки

Отже, проведення інтерактивних занять дає можливість доповнити і поглибити знання студентів, розвинути інтерес до дисципліни, формувати у них компетенції, яких потребує сучасне життя. Впровадження інтерактивних методів навчання спонукає самого викладача до активізації його творчих здібностей, подолання формалізму в роботі: творчість педагога виявляється насамперед в прагненні і умінні постійно вдосконалювати свою майстерність, знаходити нові, досконалі методи реалізації завдань творчого характеру, використовувати ефективний педагогічний досвід тощо.

Використання інтерактивних занять дає різні результати але всі вони спрямовані на підвищення ефективності навчального процесу, високого інтелектуального розвитку студентів, оволодіння ними навичками саморозвитку особистості, що наразі є найважливішим у навчанні.

Алла ШОТКО

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З «ОСНОВИ МЕДСЕСТРИНСТВА» В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Дистанційна форма навчання вже не нова для нас. У 2020 році наш коледж перейшов на дистанційну форму навчання вперше у зв'язку з карантинними заходами, які були впроваджені у нашій країні для подолання COVID-19. Такий самий досвід ми здобули і у 2021 році, а в 2022 році розпочалася війна – повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Досвід дистанційної освіти, який ми отримали у попередні роки, дуже допоміг нам у такий складний час.

Щоб забезпечити повноцінний освітній процес на відстані необхідно: володіти навиками застосування інформаційних технологій, користуватися ПК на високому рівні, створювати актуальне методичне та дидактичне забезпечення, користуватися інтернет-технологіями в раціональний спосіб, не переобтяжувати студентів завданнями та матеріалами, бути креативним та уникати професійного вигорання.

Практичні заняття з клінічних дисциплін завжди складаються з трьох етапів: підготовчий, основний та заключний. Підготовчий етап не викликає проблем, особливо з використанням програми Zoom, гугл форми, «на урок» чи будь-якої іншої інтернет-платформи. Тестовий контроль вихідного рівня знань та фронтальне опитування проводиться в повному обсязі, без труднощів, вчасно, якісно та доступно для всіх наших студентів.

Основний етап практичного заняття з клінічної дисципліни «Основи медсестринства» викликає труднощі, як у викладача, так і у студента. Гостро стоїть проблема виконання практичних навичок. Також ускладнює процес те, що студенти першого курсу вперше знайомляться з навичками та медициною в цілому. А отже, викладач має в умовах дистанційного навчання зацікавити студентів, утримати їхню увагу, пояснити та продемонструвати навичку на доступному рівні та з тим підручним обладнанням, який доступний студентам у домашніх умовах.

Дистанційне навчання - це не лише форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, а також особистий контакт з кожним студентом, який потребує емоційних, моральних, інтелектуальних, матеріальних витрат зі сторони викладача. Необхідне чітке планування та встановлення цілей, які плануються досягнути на практичному занятті, створення мотивації та заохочення студентів до он-лайн занять з практичними навичками.

Отже, як саме забезпечити якісну демонстрацію викладачам навички та її виконання студентом у дистанційній формі в он-лайн режимі? Я опанувала кілька способів. Найголовніше є підготовка до проведення практичних навичок – планування, встановлення мети, організація. Наприклад, щоб відпрацювати ін'єкції, студентам попередньо надсилається інструкція до такого заняття. В цій інструкції детально розписано підготовка та хід заняття, а саме: перераховано, що вони мають купити заздалегідь в аптеці (шприци, вату, ампули, флакони і т.д.), підготувати до заняття обладнання (м'яку іграшку, саморобний муляж, подушку, лотки, нашатирний спирт та інше), заздалегідь прочитати алгоритми ін'єкцій, вдягнути білі халати, підготувати робоче місце, встановити камеру так, щоб викладач бачив руки та процес виконання навички, запросити родичів у якості пацієнтів для інтерактивної взаємодії. Аналогічне матеріально-технічне забезпечення має підготувати і викладач.

Самостійна аудиторна робота студентів, практичний тренінг, симуляційні технології навчання на стандартизованих пацієнтах, ділові ігри, індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів – все це можливо лише при ретельній підготовці студентів та

викладача. Звичайно це займає дуже багато часу викладача та студента, проте забезпечує успішне відпрацювання навичок.

Під час конференції в Zoom я маю дотримуватися певного затвердженого порядку проведення заняття, не відволікатися на якісь додаткові теми чи питання, які люблять задавати студенти. Отже, по-перше – перевірити чи студенти підготували все обладнання за списком, щоб потім вони не бігали і не шукали «вчорашнього дня». Далі направити камеру на руки, щоб студентам було видно всі деталі, та послідовно, відповідно до алгоритму, продемонструвати навичку з елементами міжособового спілкування, навіть якщо спілкуватися доводиться з «м'яким ведмедиком». Далі, пропонується студентам повторити цю навичку у себе, по той бік екрану без увімкненого мікрофону. Під час виконання студентами навички викладач уважно спостерігає за студентами, надає консультаційний супровід. Після того, як всі студенти завершили виконання, треба обов'язково запитати чи виникли труднощі у студентів чи є непорозуміння, обговорити це. А труднощів у першого курсу виникає багато і завжди. Методи контролю: індивідуальний контроль практичних навиків та їх результатів, рішення ситуаційних задач. Тобто, потім кожен студент по черзі демонструє навичку на час 3-5 хвилин з увімкнутими мікрофоном та відео, з обов'язковою демонстрацією спілкування – діловою грою, навіть якщо потрібно говорити з подушкою.

Під час такої демонстрації я уважно спостерігаю за виконанням, записую помилки на листок, а також записую відео в Zoom, в якості доказу - щоб студенти не мали можливості схитрувати. Інші студенти теж спостерігають з цікавістю, адже помилки інших - це підказка для них та краща оцінка. Після завершення потрібно обговорити помилки, створити позитивну атмосферу, заохотити студента, похвалити, також приділити увагу родичам студента, які гають роль пацієнтів. Після проведення такого практичного заняття з бригадою в кількості 10 студентів – обов'язково необхідно відпочити викладачу інформаційно, морально та емоційно. Подолання інформаційного стресу, професійного вигорання та перенапруження ЦНС – також є гострою проблемою при забезпеченні освітнього процесу дистанційно.

Інший варіант індивідуального контролю практичних навиків – це створення відео. А як саме? Студенти в Zoom лише спостерігають за демонстрацією навички, повторюють її, але не демонструють на оцінку. Потім, студенти виходять з конференції в Zoom і знімають на відео самі себе, як вони виконують процедуру. Наприклад, вимірювання артеріального тиску деякі студенти зняли, коли приїхали в гості до бабусі, тому що не мали свого власного тонометра. На таке відео теж встановлюється ліміт часу 3-5 хвилин. Потім це відео вони надсилали мені на месенджер, вайбер чи телеграм. До речі, найкраще для цього підходить телеграм. Зверну Вашу увагу на те, що студенти витрачали на створення такого відео дуже багато часу, тому що щоб вкластися в час потрібно вивчити алгоритм навички, вміти швидко говорити потрібну медичну термінологію, швидко працювати руками та взагалі розуміти «що ти робиш». Тому після створення такого відео у студентів залишається глибока впевненість у собі та впевненість у оволодінні навичкою. А отже, навчальна мета досягнута. Після отримання відео, я переглядала їх та писала індивідуальні коментарі та оцінку.

Ще один варіант – це використання мого YouTube каналу під назвою «Ольга Григорівна», на якому є всі відео-алгоритми практичних навичок для забезпечення виконання тематичного плану занять.

Як підсумок, варто зазначити, що дистанційне навчання в медичному коледжі висуває високі вимоги до викладачів. Не зважаючи на труднощі нам успішно вдається продовжувати практичні заняття дистанційно.

Ольга ПУКАВСЬКА

ОПАНУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕО-АЛГОРИТМІВ

Інформаційні технології дають нові можливості для творчості, дозволяють реалізувати принципово нові форми і методи навчання.

Застосування новітніх технологій під час викладання дисципліни підвищує якість засвоєння матеріалу та ефективність викладання. Поряд з бездоганним знанням теоретичного матеріалу, важливу роль відіграє досконале опанування студентами медичного коледжу практичних навичок. Особливо враховуючи те, що практичні навички – це важлива складова навчального процесу.

Пошук методів та засобів для засвоєння студентами практичних навичок, під час дистанційного навчання, привів мене до застосування відео-алгоритмів. Використання відео з метою опанування практичних навичок ми почали ще до початку дистанційного навчання. Але тепер як ніколи застосування таких засобів стало доцільним.

Суть полягає в безпосередньому перегляді відео-алгоритмів та запам'ятовуванні побаченого. В процесі такої діяльності, студенти фокусують свою увагу на візуальному та аудіальному аспектах. Метою є усвідомлення змісту відео. Для кращого засвоєння можна застосовувати різного роду вправи, зокрема, так званого прийому «стоп-кадру» - зупинка відео та обговорення фрагменту матеріалу або ж наприклад перегляд відео без звукового супроводу з подальшим відтворенням не почутої інформації, чи відтворення тексту в ході перегляду відео шляхом заповнення пропущеної інформації на роздруківках які заздалегідь роздаються студентам, або ж на платформі learningapps, де потрібно правильно скласти картки з текстом згідно алгоритму практичного навичку.

Є багато переваг застосування відео-алгоритмів, але є і певні недоліки, в першу чергу це великі затрати в часі.

Але студенти із зацікавленістю переглядають такі відео, беруть активну участь у їх обговоренні, задають багато запитань, багато хто підкреслює, що особливо запам'ятовуються ті відео, де потрібно було знайти помилки, і це все вказує на їх бажання розібратися і максимально засвоїти кожен навик.

Так, звісно ж не порівняти те що ми побачимо один раз і те що ми спробуємо зробити своїми руками. Але виходячи з того, які виклики для системи освіти кидає сьогодення, це один з якісних шляхів їх вирішення. Адже не дарма кажуть: «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути». Я вважаю, що такий метод є значно ефективнішим ніж просто перечитування і обговорення алгоритмів практичних навичок. Буває складно пояснити «на пальцях» деякі моменти практичних навичок, ось наприклад, як провести сповивання дитини чи поставити зонд для годування, це потрібно в першу чергу побачити.

Окрім застосування відео-алгоритмів на самих заняттях студенти завжди мають доступ до них і за бажанням можуть знову їх переглядати. Також дуже зручно застосовувати такі відео при відпрацюванні пропущених занять.

На перший погляд може здатися, що створити таке відео досить непросто і для цього треба володіти якимись супер навиками, але це не так. На сьогоднішній день існує величезна кількість відео редакторів, програм для монтування відео. Якихось коштовних і надсучасних технічних засобів теж не потрібно. Звісно ж якість відео буде залежати від пристрою на який відзнято матеріал та від вміння оператора. Але мій досвід показує, що навіть відео зняте не професіоналом на найпростішу камеру буде мати успіх.

Тому не стану перелічувати усі існуючі програми для створення відео, адже на сьогоднішній день їх є дуже велика кількість. Існують програми як для роботи на персональному комп'ютері, так і на смартфонах.

Також досить ефективним виявилась демонстрація практичних навиків безпосередньо з тренажерного кабінету в режимі он-лайн трансляції. Так з'явилась можливість більш ефективно оцінити ступінь засвоєння навиків. При цьому, новий навик демонструє викладач з подальшим обговоренням в групі, а навички на повтор, студент виконує руками викладача, проговорюючи усі дії і диктуючи кожен крок. Такий метод опрацювання алгоритмів практичних навиків дуже подобається студентам.

Підводячи підсумки, я скажу, що застосування відео-алгоритмів це не панацея і ні в якому разі не заміна реальним тренінгам. Звісно ж роботу руками не замінити десятками переглянутих відео, але в умовах дистанційного навчання цей метод гарно себе зарекомендував.

Працювати в умовах сучасної освіти досить не просто, особливо в нашій галузі. Але все ж це можливо, головне мати бажання і шукати для себе різні новітні методи та засоби викладання. Саме в цей період ми не повинні втрачати жодної можливості самим навчитися чомусь новому, потрібно шукати можливі шляхи вирішення поставлених задач, які диктує нам сьогоднішня. Адже дистанційне навчання - це не лише виклики, а й нові можливості.

Олена ЗОТОВА